

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 37

Lýsingarprísur fyri mm: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 27. september 1947

Bladið verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárið

21 árg.

Loysnar U.N. heilt sundur?

United Nations (Tær Sameindu Tjóðirnar) var ein samtøka, sum setti sær tað hjarta mál at virka fyri semju og góðum lagi tjóðanna millum — vit skuldu burtur úr virki teirra siggja verðaldarfriðin koma einuferð upp á himmal mannaættirnar sum ein ljós, skinandi stjörna.

Men henda dagin, ið U.N. hevði fundir sínar, mátti ein hugsa um myndina av einum skipi, hvørs manning er farin til uppreistur, og skipið av hesum grundum fer út av síni ásettlu siglingarleið og stýrir út í oyðuna.

Skrivarin í U.N., Normaðurin Trygve Lie, royndi sum ein stýrimaður at fara upp á kommandobrúna. Hann lýsti eftir tí anda, sam var at kenna, tá ið henda samtøka var stovnað. Hesin andi var horvin. Nú vóru bert beisk orð at hoyra og illtangi og illvilji lúrdur allastaðni. Tað vóru ringar vónir, ið fingust burtur úr hesum fundum.

Hin politiska verðaldarstöðan hevur nú leingi verið so háttad, at eingin væntaði nakran friðarligan semingarfund millum Sameindu Tjóðirnar. Ósemjan, sum óktist millum báðar tær sterkastu tjóðirnar í heiminum, og sum er atvoldin í, at heimurin í dag er búgvin til at býta seg sundur í tveir trætandi helmingar, mátti eisini koma til orða á hesum fundum í U.N., og russiski umboðsmaðurin, Vishinsky, helt eisini eina röðu, har hann í harðastu orðum setti at U.S.A. og segði at Amerika hevði í ætlan at taka valdið imillum Sameindu Tjóðirnar og steingja Sovjetsamveldið burtur úr samarbeiði millum landanna.

Í hesari talu fanst hann eisini at Bretlandi, sum við at hava hermenn gangandi ymsastaðni í londum teimum óviðkomandi ætlaði at fremja sin vanliga imperialistiska stórpolitikk.

Orsókin til hesa at siga spreingjandi stórtalu var uppskot frá Amerika um at seta eina nevnd niður, sum virka skuldi fyri verðaldarfriðinum

og samarbeiða við Tryggingarráðnum hjá U.N. Amerika skeyt eisini uppá at taka av ella minka um tann sýtingarrætt (veto), sum stórlondini hava havt, og sum serliga Sovjetsamveldið nú ov ofta hevur nýtt. Amerikanarar siga, at hesin sýtingarrættur forðar øllum arbeiði; teir vilja hava ein meiriluta at verða avgerandi í teimum málum, sum liggja frammi. Ófriðurin í Grikkalandi var slíkt mál, og sum U.S.A. vildi hava fyri Tryggingarráðið, men sum Sovjetsamveldið nektadi.

Uppskotið frá Amerika um hin avgerandi meirilutan fer tó eisini at bera stórar vandar við sær. Við slíkar avgerðir ella stóðutakan fara smálondini at koma í eina knipu, tí tey verða atofast noydd at taka stóðu eftir tí stórlandi, sum tey styðja seg at.

Hin stóri spurningurin er, um Rusland fer burtur úr samvirkinum, og so fara hini cystureuropæisku londini, sum standa tí við lið, sjálvandi eisini. Verður tað, so er sundurbýtan heimsins fullvegis, og so er aftur frammi spurningurin um, hvussu hetta fer at ávirka teir fólkaflokkar, sum halda við russiskum politiskum sjónarmiðum, um hesir fólkaflokkar verða enn meiri ein ófriðarrót ella teir styðja síni stýri, ið fylgja tí amerikanska samarbeiðinum.

Men menn halda tó, at tá ið til stykkis kemur, fer ikki Sovjetsamveldið burtur úr. At teir hava verið uppi í hevur havt stóran týðning fyri teirra verðaldarpolitikk, tí teir hava við sínum mótmæli kunna hindrað nógvum, ið ikki var teimum í lagi.

Summir politiskir metarar meina, at Ruslands úttanríkispolitikkur og henda talan hjá Vishinsky í U.N. er einki úttan avleiðari og stuðul fyri teirra innanríkis trupulleikum. Fólkíð má arbeiða og avnoka fyri at fremja uppbyggingarverkið, og fyri at fáa tey at vera tolin og avrika meir er at halda fram vandan úttan ífrá, sum lúrir: Amerika ætlar at savna heimsins lond rundan um seg og forkoma Sovjetsamveldinum og tí, ið tað ætlar at skapa.

*Gerid so væl at mæla kenningum tygara at halda
ella keypa FØROYA SOSIAL-DEMOKRAT*

*Tað kann eisini vera vert hjá handilsfólki at lýsa
í F. S. D. Lýsingar verða sendar til Arnold Østers
prentsmidju.*

Um nú ikki beinleiðis bardagi kemur burtur úr teimum viðurskiftum, ið valda í verðini í lötuni, (Amerikanarar siga, at Rusland er ikki ført at föra kriggi tey fyrstu 25 árinum) so kann eingin longur fara at seta sitt álitið til tað verk, ið Sameindu Tjóðirnar ætlaðu at fremja. Har gongur ójavnin og ósemjan ov djúpt.

Fáføngt sýnist at vera at vænta, at stórmenn heimsins nakrantíð fara at vinna fram til tað mál at bera verðini frið og gott

grannalag. Ófriðarsakirnar tykjast sum liður meiri at vaks enn at minka. Trygve Lie lýsti eftir andanum frá teimum fyrstu samráðingarfundunum. Ein pind langtíð verð lýsir eisini eftir hesum andanum. Men hann var kanska tá bara eitt upplup, ein stemningur ákomin av neyðini, ið öll vóru komin úr. Hesin andi tykist ihvussu er at vera flýddur úr höllini hjá Teimum Sameindu Tjóðunum, byggingarmenn hins nýggja heims.

Bilvanlukkan í Vestmanna

elvir okkum at hugsa um
teir føroysku veginar.

Kundu ikki mangar slíkar vanlukkur
longu havt verið.

Ein syndarlig bilvanlukkan er hend her í Føroyum nýliga. Ein kann siga, at slíkar vanlukkur kunna altíð henda. Men mugu vit her í Føroyum ikki viðganga, at ofta er tosað um, at so sum føroysku veginir eru lagdir gjøgnum vandastöð, er einki at undrast um at bilur fer útav, og mannskaði verður.

Lat verða sagt, at hesin vegin er breiðari enn hann var ætlaður, men allir vegir eru ikki tað. Teir flestu eru so smalir, at bilstjórin má halda seg í einum spori allan vegin. Og tað at aka sum eftir einum sildanakka langa leið, má ávirka nervarnar á einum manni.

Og so tað sum er verri enn at vegin er smalur, at eingin røð (kantur) er á niðaru síða á vegnum, sum steðga kann bili, ið fer skeivur.

Føroyingar eru seinir at taka eftir fyrr enn vanlukkan er hend. Men tað er at vóna, at hetta verður ein álvarsmikil og syndarlig ávaring, sum menn eftiransa og fara undir sum skjótast at bøta um veginar, áðrenn aðrar vanlukkur kunna henda.

Prísráðið og heilsølumenninir

Ein fyrispurningur

Prísráðið hevur snørt at vóru-prisunum hjá handilsmonnum, og nógvum smáhandilsmonnum damar tað lítið, teir siga, at prisir á mongum vörum eru so lágir, at tað loysir seg ikki at selja tær. Vit kunna ikki fella dóm í hesum, vit vita bara, at öll halda varan er iva-leysa dyr, hvar so skuldin liggur. Men okkum tykist vert vera at flyta fram, at smáhandilsmaðurin heldur seg vera órættáðan í hesi nýggju prísásetanini. Hann sigur, at tað er bara hann, sum sviður, meðan heilsølumaðurin hevur fingið loyvi at hækka sín ágóða við 30 pct. (hann hevur havt loyvi til at taka 5 pct. í vinningi, nú kann hann taka 8 pct.). Hetta heldur hann vera so bakvent. Heilsølumaðurin hevur jú stóra sølu (umseting), summir kanska 3 milliónir, og hansara søla krevur ikki so nógv lönandi fólk ella svinn, sum tað ið smásølumaðurin hevur at hugsa um. Her heldur hann tí, at stórir mismunur er gjørdur. Her er tikið á frá tí galna endanum.

Vit kunna ikki siga, um henda ábreiðsla er álitandi. Vit snúva spurninginum til prísráðið og biðja tað sum almennan stovn at geva fólki eina frágreiðing.